

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 197. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381308978944/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

hin verden; bortset fra at der intet Grundlag er for at rette *saa* til *saa at* og *hen att* („henad“) til *at hen*, vilde det være ganske uforklarligt, om Afskriveren, hvis Orig. havde haft *folgis* (*følues* ell. lign.), skulde have ændret dette til *pølls*. I Jydsk bruges imidlertid *pøle* i Betydning „fare (afsted)“, Feilb. II. 906^b L. 3 f., egl. „gaa i Pøle“, og i ældre Nydansk bruges „pøle“ om at „søle sig“, Kalk. III. 547, V. 835; *pøles* er da rimeligvis en Sammenblanding af disse to Betydninger: „den ene røver den anden, saa de dænger hin anden henad til H...“, jfr. en lignende Konstruktion S. 111 L. 34 f.: *hun malcher hannem, og hand malcher hende saa længe at de malche hen tilsammen udj helffuedes affgrund*.

S. 110 L. 23. *mandheld*] „Manddom“; jfr. Moth M 52. Det er en alm. Overtro, at man ved Trolddom kan berøves Avlevnen, se fx. Feilb. II. 545^a L. 27 ff, og F. Ohrt. Danmarks Trylleformler, Nr. 1032. Forklaringen G 200 er urigtig.

S. 110 L. 24. *scheer*] Kustoden: *skeer*.

S. 110 L. 26. **bevende*] Læsningen og Tolkningen meget tvivlsom. Skriveren har ladet Plads aaben, som R¹ har udfyldt *be . . de*; 3. Bogstav maa læses *y*, eller *u* rettet til *y*, 4. Bogstav er *e* eller *n*. Formodentlig har Orig. haft *beuēde*, hvor Forkortelsesstregen over *e* er opfattet som Krølle over *u*, saa Ordet er læst *beuede*, men da dette ingen Mening gav, er *u* rettet til *y*, vel i den Hensigt at ændre Ordet til *byude* ell. lign.; Thorsen indfører ligefrem *byde* i Texten, mens G indfører *bruge*. Et Verbum med denne Betydning synes ogsaa at give god Mening: „de ugudelige ikke blot tror paa Hexe, men tør ogsaa anvende dem“; det ligger derfor nær at opfatte Hs.'ets *beuede* som *beuēde* = *bevende* „anvende“, „bruge“; jfr. Kalk. I. 196.

S. 110 L. 30 f. *det hiede ild*] ved *den hede* ell. *hvide* ell. *ilde* ell. *onde Ild* betegnedes „Rosen“, se Kalk. I. 449^b L. 14 ff., V. 211^b. Mange Signeformler mod „Rosen“ er bevaret, se F. Ohrt, Danm. Trylleformler Nr. 310—12, 337, 358, 361, 367, 1159 og 1166.

S. 110 L. 31. *det kolde ild*] „Koldbrand“; Betegnelsen findes ogsaa hos Chr. Pedersen. Henr. Smith bruger „*den kaalde brand*“, se Kalk. V. 211^b og 550. Jfr. Signeformler mod „den hede og den kolde“, Danm. Trylleforml. Nr. 253 ff. og 1099.

S. 110 L. 31 f. *hun kand seyne for icht och slich*] „hun kan signe for Gigt og *slich*“. Betydningen af det sidste Ord er omstridt. *Igt* findes oftest i Forbindelse med Synonymer som „Værk“ eller „Hold“, se Kalk. II. 379^a, hvorfor man maatte vente, at *slich* var Navn paa en Gigtsygdom, men der er intet som